

Tisková zpráva Hvězdárny v Úpici

ze dne 16. června 2013

Oslavte slunovrat na úpické hvězdárně, přijďte na přednášku

V pátek 21. června v 7 hodin 4 minuty letního středoevropského času nastává letní slunovrat. Slunce vstupuje na obloze do oblasti zvané znamení Raka a na velké části severní zemské polokoule je nejvýše nad obzorem. Noc je nejkratší v roce. K této příležitosti úpická hvězdárna zve širokou veřejnost na populární přednášku o historii astronomie a na večerní pozorování oblohy, zejména pak planety Saturn. S příchodem letních prázdnin lze také využít možnosti pozorování Slunce speciálními přístroji úpické hvězdárny.

Letní slunovrat je okamžik, kdy na severní zemské polokouli Slunce dosahuje na obloze nejvyššího bodu. Čím je pozorovatel blíže k severnímu polárnímu kruhu, tedy k zeměpisné šířce $66,5^\circ$, tím déle je Slunce nad obzorem. Za polárním kruhem pak nezapadá vůbec a probíhá tam období polárního dne. Na 50° severní šířky, který prochází Českou republikou, se Slunce nachází v pravé poledne ve výšce $63,5^\circ$, tedy ve více jak dvou třetinách výšky mezi horizontem a nadhlavníkem. Vychází ve 4:51 letního času a zapadá 21:13. Nastává nejdelší den a nejkratší noc v roce.

Dochází k tomu kvůli sklonu zemské osy vůči rovině oběhu Země kolem Slunce, tzv. ekliptice. Osa zemské rotace je skloněna k ekliptice o $23,5^\circ$. Jak Země v průběhu roku postupně obíhá svou mateřskou hvězdu, výška Slunce se v daném místě na Zemi mění. V oblastech dále od rovníku jsme si díky tomu zvykli na střídání ročních období. Zatímco na rovníku se Slunce promítá v nadhlavníku v obdobích kolem rovnodennosti, v oblastech $23,5^\circ$ zeměpisné šířky, tzv. obratnících, je to právě o slunovratech. Na severní polokouli tento moment připadá na den červnového slunovratu, na jižní polokouli naopak v prosinci. Letní slunovrat je tedy okamžikem, kdy Slunce svítí na severní zemské polokouli od obratníku Raka až po severní pól pod nejvyšším úhlem a nastává tu nejdelší den s nejkratší nocí.

Úpická hvězdárna k této příležitosti zve širokou veřejnost na poutavou přednášku od 19 hodin a následné pozorování noční oblohy za jasného počasí. Pozvání na přednášku přijal vzácný host, ředitel uherskobrodské hvězdárny pan *Rostislav Rajchl*. Povídání si připravil na téma „*Astronomie po příchodu Cyrila a Metoděje*“, čímž nás provede bohatou historií vývoje astronomie nejen v českých zemích. Cyril a Metoděj doputovali do Velké Moravy v roce 863 a dnes je tomu přesně 1150 let, kdy byl s jejich příchodem položen i základ staroslovenského vzdělání i na území dnešní České republiky. Přednáška se uskuteční ve zrekonstruovaném sále úpické hvězdárny.

Úpická hvězdárna zve dále na pozorování Slunce v denních otevíracích dobách a zejména planety Saturn ve večerních dobách pro veřejnost. Pozorování Slunce probíhá od úterý do neděle vždy mezi 10. a 12. hodinou dopolední. Návštěvníci si mohou prohlédnout sluneční skvrny, ale i bouřlivé útvary nad viditelným povrchem Slunce pomocí speciálního chromosférického dalekohledu. Noční pozorování pak probíhá v letních měsících od pondělí

do soboty vždy mezi 22. hodinou a půlnocí. Na noční obloze je pozorovatelná zejména planeta Saturn s prstenci, rovněž pak Měsíc, barevné dvojhvězdy a objekty vzdáleného nebe jako hvězdokupy, mlhoviny nebo galaxie. Podrobnější informace o otevíracích dobách hvězdárny naleznete na webových stránkách v sekci „Navštivte nás“.

S příchodem letního slunovratu rovněž začínají letní prázdniny a období letních táborů. **Úpická hvězdárna nabízí možnosti exkurzí, strávení noci na hvězdárně pod stanem nebo výjezdní pozorování na táborové základny.** Více informací získáte na webových stránkách www.obsupice.cz nebo přes email hvezdarna@obsupice.cz či telefonní spojení 499 882 289.

Petr Horálek

Tiskový tajemník Hvězdárny v Úpici

Telefon: 603 477 646

Mail: horalek@astro.cz

Tiskové zprávy vydává Hvězdárna v Úpici k mimořádným úkazům na obloze či událostem na hvězdárně. Pro další informace můžete kontaktovat **Marcela Bělíka** (ředitel hvězdárny v Úpici) či **Petra Horálka** (tiskový tajemník Hvězdárny v Úpici) na níže uvedených kontaktech.

Kontakty:

Marcel Bělík

Ředitel Hvězdárny v Úpici

Email: belik@obsupice.cz

GSM: +420 603 545 589

Petr Horálek

Tiskový tajemník Hvězdárny v Úpici

Email: horalek@astro.cz

GSM: + 420 603 477 646

Více informací naleznete též na internetové stránce www.obsupice.cz.